

اعلامیه وین و برنامه عملی کنفرانس جهانی حقوق بشر

با عنایت به نقش ممتاز تقویت و صیانت حقوق بشر در جامعه بین‌المللی و با اغتنام از فرصتی استثنایی که کنفرانس حاضر برای انجام تحقیقی همه‌جانبه درباره نظام حقوق بشر بین‌المللی و ساز و کار حمایت از حقوق بشر، رشد و بالمآل ارتقاء سطح رعایت این حقوق به‌گونه‌ای منصفانه و متوازن، فراهم آورده است،

با تأیید و تصدیق این‌که کلیه حقوق بشر از شأن و منزلت ذاتی انسان سرچشمه گرفته و این انسان است که موضوع کانونی حقوق بشر و آزادی‌های اساسی و در نتیجه بهره‌گیرنده اصلی از آنها بوده و باید به‌گونه‌ای فعال در تحقق این حقوق و آزادی‌ها مشارکت کند،

با تأکید بر تعهد خود در قبال اهداف و اصول مندرج در منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر،

با تأکید بر تعهد منعکس در ماده ۵۶ منشور ملل متحد در مورد اقدام مشترک و جداگانه، که طی آن بر توسعه همکاری‌های بین‌المللی مؤثر در جهت پیاده کردن اهداف مندرج در ماده ۵۵ منشور از جمله احترام و التزام جهانی به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه افراد به حق تأکید شده است،

با تأکید بر مسؤولیت کلیه کشورها در چارچوب منشور ملل متحد برای توسعه و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه افراد بدون تبعیض از لحاظ نژاد، جنس، زبان و یا مذهب،

با عطف توجه به مقدمه منشور ملل متحد و به‌ویژه با عزم راسخ به تجدید میثاق با حقوق بشر اساسی، شأن و منزلت شخص انسان و برخورداری زن و مرد و کشورها، اعم از کوچک و بزرگ، از حقوق مساوی،

نیز با یادآوری عزم استوار انعکاس یافته در مقدمه منشور ملل متحد برای نجات نسل‌های آینده از مصیبت جنگ، فراهم آوردن شرایطی برای برقراری عدالت و وفای به تعهدات برخاسته از معاهدات و سایر منابع حقوق بین‌الملل، تنظیم رشد اجتماعی و استانداردهای بهتر زندگی در عین آزادی گسترده‌تر، رعایت شکیبایی و حسن همجواری، و استفاده از سازوکارهای بین‌المللی برای ارتقاء پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی کلیه ملل،

با تأکید بر این‌که اعلامیه جهانی حقوق بشر، که مورد وفاق و پذیرش کلیه اقوام و ملل می‌باشد، الهام‌بخش و مبدأ حرکت رو به جلو ملل متحد در جهت معرفی ملاک‌ها و ضوابط لازم‌الرعایه به شرح مندرج در اسناد موجود حقوق بشر بین‌المللی، و به‌ویژه میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به‌شمار می‌رود،

باتوجه به تغییرات عمده رخ داده در صحنه بین‌المللی و خواست همه اقوام برای برقراری نظامی بین‌المللی بر پایه اصول مشروحه در منشور ملل متحد، از جمله تقویت و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه و احترام به اصل حقوق مساوی و خودگردانی برای ملتها، صلح، مردم‌سالاری، عدالت، برابری، حکومت قانون، تکررگرایی، توسعه، استانداردهای بهتر زندگی و همبستگی،

با نگرانی عمیق از شیوه‌های گوناگون تبعیض و خشونت که همچنان در سرتاسر جهان نسبت به زنان اعمال می‌گردد،

با تصدیق این‌که فعالیت‌های ملل متحد در زمینه حقوق بشر باید به‌نحوی فردگرایانه در جهت کاراتر ساختن اهرم‌های ملل متحد در این زمینه و پیشبرد اهداف احترام جهانی برای رعایت استانداردهای حقوق بشر بین‌المللی تقویت شود،

با در نظر داشتن مفاد بیانیه‌های مصوب در سه اجلاس منطقه‌ای تونس، سن هوزه و بانکوک و دیدگاه‌های مطروحه توسط دولتها، و باتوجه به پیشنهادها سازمانهای درون دولتی و غیردولتی و نیز مطالعات انجام شده توسط کارشناسان مستقل در جریان روند آماده‌سازی کنفرانس جهانی حقوق بشر،

با استقبال از تأکید دوباره‌ای که در سال بین‌المللی اقوام بومی (۱۹۹۳) بر تعهد جامعه بین‌المللی برای تضمین برخورداری این اقوام از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی و احترام به ارزش و تنوع فرهنگها و هویت‌های آنها به عمل آمده است،

نیز با پذیرش این‌که جامعه بین‌المللی باید راهها و ساز و کارهای مناسب را برای از میان برداشتن موانع و برخورد با چالشهای فرار و برای تحقق کامل کلیه حقوق بشر و جلوگیری از ادامه نقض حقوق بشر در سرتاسر جهان پیش‌بینی نماید،

با استمداد از آرمانها و واقعیت‌های عصر کنونی که کلیه اقوام جهان و تمام کشورهای عضو سازمان ملل متحد را به تجدید میثاق با حرکت جهانی تقویت و صیانت از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی به‌منظور تأمین برخورداری کامل و فراگیر از این حقوق فرا می‌خواند،

با عزمی استوار برای برداشتن گام‌هایی تازه در ملتزم ساختن جامعه بین‌المللی برای نیل به پیشرفت چشمگیر در تلاشهای معطوف به حقوق بشر با مضاعف کردن و استمرار بخشیدن به کوششها و همکاریها و همبستگی بین‌المللی،

اعلامیه وین و برنامه عملی کنفرانس جهانی حقوق بشر را رسماً تصویب می‌نماید.

I

۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر التزام رسمی کلیه دولتها برای ایفای تعهدات خود از جهت گسترش احترام جهانی و رعایت و حمایت از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه طبق منشور ملل متحد، سایر اسناد مربوط به حقوق بشر و حقوق بین‌الملل تأکیدی دوباره دارد. سرشت جهانی حقوق و آزادی‌های مزبور قابل بحث و تردید نیست. در این چارچوب، تقویت همکاری بین‌المللی در زمینه حقوق بشر به‌منظور تحقق کامل اهداف ملل متحد ضروری است.

حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، حقوق مادرزادی کلیه افراد بشر، و صیانت و پاسداری از آنها نخستین وظیفه دولتهاست.

۲. کلیه ملتها از حق خودمختاری برخوردارند، و به‌موجب این حق می‌توانند آزادانه وضعیت سیاسی خود را تعیین و آزادانه اهداف توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را ترسیم و تعقیب نمایند.

با عنایت به موقعیت خاص ملتها تحت استعمار و یا سایر اشکال سلطه بیگانه و یا اشغال خارجی، کنفرانس جهانی حقوق بشر حق ملتها را برای توسل به هرگونه اقدام مشروع در چارچوب منشور ملل متحد به‌منظور تحقق حق غیرقابل واگذاری خودمختاری تصدیق نموده و نفی حق خودمختاری را به‌منزله نقض حقوق بشر دانسته و بر اهمیت اجرای مؤثر این حق تأکید می‌گذارد.

باتوجه به بیانیه اصول حقوق بین‌الملل ناظر به روابط دوستانه و همکاری بین دولتها در چارچوب منشور ملل متحد، تأکید فوق‌الذکر نباید به‌عنوان تجویز و یا تشویق هرگونه اقدامی تلقی شود که کلاً یا بعضاً به تجزیه و یا لطمه به تمامیت ارضی و یا وحدت سیاسی کشورهای مستقل خودگردانی منتهی گردد که با رعایت اصل حقوق برابر و خودمختاری ملتها دارای دولتی هستند که از تمامی مردم متعلق به سرزمین خود، بدون هیچ‌گونه تبعیض نمایندگی می‌کنند.

۳. برای تضمین و نظارت بر اجرای استانداردهای حقوق بشر لازم است که تدابیر بین‌المللی مؤثری نسبت به ملتهای تحت اشغال خارجی اتخاذ گردد و مطابق با ملاکهای حقوق بشر و حقوق بین‌الملل، به‌ویژه کنوانسیون ژنو راجع به حمایت از افراد غیرنظامی در زمان جنگ، مصوب ۱۴ اوت ۱۹۴۹ و سایر مقررات قابل اجرای حقوق بشردوستانه، از ایشان درقبال نقض حقوق بشر پشتیبانی حقوقی مؤثر به‌عمل آید.

۴. پیشبرد و صیانت از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی باید به‌عنوان هدف ممتاز سازمان ملل متحد در انطباق با اهداف و اصول آن، به‌ویژه هدف والای همکاری بین‌المللی، مورد عنایت قرارگیرد. در چارچوب اهداف و اصول مزبور، ارتقاء و حمایت از کلیه حقوق بشر نگرانی به حق جامعه بین‌المللی را تشکیل می‌دهد. لذا نهادها و سازمانهای تخصصی مربوط به حقوق بشر باید فعالیتهای خود را بر پایه اجرای مستمر و بیطرفانه اسناد حقوق بشر بین‌المللی هماهنگ‌تر سازند.

۵. حقوق بشر کلاً از سرشتی جهانی، غیرقابل تقسیم و بسته و مرتبط به یکدیگر برخوردارند. جامعه بین‌المللی باید با حقوق بشر با نگاهی جامع و به شیوه‌ای منصفانه و برابر، و با معیارهای واحد و تأکیدی یکسان برخورد کند. درحالی‌که اهمیت ویژگی‌های ملی و منطقه‌ای و پیشینه‌های گوناگون تاریخی، فرهنگی و مذهبی باید مطمح نظر قرارگیرد، دولت‌ها وظیفه دارند قطع نظر از نظامهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی خود، کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی را گسترش داده و از آنها حمایت کنند.

۶. کوششهای سازمان ملل متحد در جهت تحقق احترام جهانی و رعایت حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه، سهم مهمی در ثبات و رفاه لازم برای برقراری روابط دوستانه و مسالمت‌آمیز بین ملتها و بهبود شرایط برای صلح و امنیت و نیز توسعه اجتماعی و فرهنگی در چارچوب منشور ملل متحد، ایفا خواهد کرد.

۷. برنامه‌های گسترش و حمایت از حقوق بشر باید در چارچوب اهداف و اصول منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل هدایت گردد.

۸. مردم‌سالاری، توسعه و احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، به یکدیگر وابسته و در کنار هم قابل اجراست. مردم‌سالاری بر بیان آزادانه اراده مردم در تعیین سرنوشت سیاسی و نظامهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و مشارکت همه‌جانبه آنها در تمام جنبه‌های زندگی خود استوار است. در این چارچوب، پیشبرد و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در سطوح ملی و بین‌المللی باید به نحو مطلق و بدون هیچ‌گونه قید و شرطی صورت گیرد. جامعه بین‌المللی باید از تحکیم و تعمیق مردم‌سالاری، توسعه و احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در سرتاسر جهان حمایت به‌عمل آورد.

۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که کشورهای کمتر توسعه‌یافته پایبند به روند مردم‌سالاری و اصلاحات اقتصادی، که بسیاری از آنها در آفریقا قرار دارند، باید به‌منظور موفقیت درگذار به مردم‌سالاری و توسعه اقتصادی از پشتیبانی جامعه بین‌المللی برخوردار گردند.

۱۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که همان‌گونه که در اعلامیه راجع به حق توسعه تصریح گردیده حق توسعه، حقی مطلق و غیرقابل اسقاط و جزء لاینفکی از حقوق بشر اساسی می‌باشد.

همان‌گونه که در اعلامیه راجع به حق توسعه آمده است، شخص انسان موضوع محوری توسعه به‌شمار می‌رود.

درحالی‌که بهره‌برداری از کلیه حقوق بشر با توسعه تسهیل می‌گردد، توسعه نیافتگی نمی‌تواند به‌عنوان دستاویزی برای تحدید حقوق بشر مورد پذیرش جامعه بین‌المللی مورد استفاده قرار گیرد.

کشورها باید برای تأمین توسعه و از میان برداشتن موانع توسعه با یکدیگر همکاری کنند. جامعه بین‌المللی باید به‌منظور تحقق حق توسعه و حذف موانع توسعه همکاری‌های بین‌المللی مؤثر را تقویت نماید.

پیشرفت دیرپا به سوی اجرای حق توسعه مستلزم وجود سیاست‌های توسعه مؤثر در سطح ملی، و نیز روابط اقتصادی عادلانه و فضای اقتصادی مطلوب در سطح بین‌المللی است.

۱۱. به‌منظور پاسخگویی منصفانه به نیازهای توسعه و محیط‌زیست نسل‌های حاضر و آینده، حق توسعه باید اجرا گردد. کنفرانس جهانی حقوق بشر تصدیق می‌کند که تخلیه غیرمجاز مواد و زباله‌های سمی و خطرناک تهدید جدی بالقوه‌ای برای حقوق بشر و زندگی و سلامت همه افراد به‌شمار می‌رود.

در نتیجه، کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها درخواست می‌کند تا نسبت به تصویب و اجرای دقیق کنوانسیون‌های موجود مربوط به تخلیه فرآورده‌ها و زباله‌های سمی و خطرناک اقدام و در جهت جلوگیری از تخلیه غیرقانونی آنها همکاری کنند.

هرکس حق دارد از مواهب پیشرفته‌های علمی و کاربردهای آن بهره‌مند شود. کنفرانس جهانی حقوق بشر یادآور می‌گردد که پاره‌ای پیشرفته‌ها، به‌ویژه در علوم زیست‌پزشکی و حیات و نیز تکنولوژی اطلاعات، می‌تواند برای سلامت، منزلت انسانی و حقوق بشر پیامدهای منفی به بار آورد و لذا برای تضمین رعایت کامل حقوق و منزلت انسانی در این عرصه مهم همکاری بین‌المللی را خواستار می‌گردد.

۱۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر از جامعه بین‌المللی دعوت می‌کند تا کلیه تلاش‌های ممکن را برای کمک به کاستن از بار بدهی‌های خارجی کشورهای درحال توسعه به‌عمل آورد و به این ترتیب کوشش دولت‌های این کشورها را برای دستیابی به تحقق کامل حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مردم خود تکمیل نماید.

۱۳. لازم است که دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، با همکاری سازمان‌های غیردولتی، شرایط مطلوب را در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای تضمین برخورداری کامل و مؤثر از حقوق بشر فراهم سازند. در این راستا دولت‌ها باید کلیه موارد نقض حقوق بشر و علل آن، و نیز موانع بر سر راه برخورداری از این حقوق را ریشه‌کن نمایند.

۱۴. وجود فقر شدید و گسترده مانع از برخورداری کامل و مؤثر از حقوق بشر می‌گردد؛ کاستن فوری و ریشه‌کن کردن نهایی این فقر باید کماکان در سرلوحه اهداف جامعه بین‌المللی قرار داشته باشد.

۱۵. احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی بدون هیچ‌گونه تبعیض یکی از قواعد بنیادی حقوق بشر بین‌المللی است. محو سریع و همه‌جانبه کلیه نمودهای نژادپرستی و تبعیض نژادی، بیگانه‌ستیزی و ناشکیبایی مربوط به آن، در اولویت برنامه‌های جامعه بین‌المللی است، و دولت‌ها باید تدابیر مؤثری را برای مقابله و مبارزه با آنها اتخاذ کنند. از گروه‌ها، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی و افراد مصراً درخواست می‌شود تلاش‌های خود را در جهت همکاری و هماهنگی برای مبارزه با این مفاسد تشدید نمایند.

۱۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر از پیشرفت حاصله در لغو تبعیض نژادی استقبال نموده و از جامعه بین‌المللی و نظام ملل متحد درخواست می‌کند تا در این روند همکاری کنند.

کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین از ادامه اعمال خشونت‌آمیزی که با هدف تضعیف جنبش محو مسالمت‌آمیز تبعیض‌نژادی صورت می‌گیرد، اظهار تأسف می‌نماید.

۱۷. اعمال، روش‌ها و رفتارهای تروریستی در کلیه اشکال و نمودهای آن و نیز رابطه پاره‌ای کشورها با قاچاق مواد مخدر فعالیت‌هایی با هدف نابودی حقوق بشر، آزادی‌های اساسی و مردم‌سالاری بوده و موجب تهدید تمامیت

ارضی و امنیت کشورها و بی‌ثباتی دولتهای قانونی می‌گردد. جامعه بین‌المللی باید اقدامات لازم را برای تقویت همکاری در زمینه‌های مبارزه با تروریسم معمول دارد.

۱۸. حقوق بشر زنان و دختران جزء غیرقابل انتقال، تام و غیرقابل تقسیم حقوق بشر جهانی به‌شمار می‌رود. مشارکت کامل و برابر زنان در حیات سیاسی، مدنی، اقتصادی و اجتماعی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، و ریشه‌کن کردن کلیه اشکال تبعیض جنسی در سرلوحه اهداف جامعه بین‌المللی قرار دارند.

خشونت مبتنی بر جنسیت و کلیه اشکال آزار و بهره‌کشی جنسی، از جمله آنهایی که از تعصبات فرهنگی و قاچاق بین‌المللی [زنان] سرچشمه می‌گیرد، با شأن و جایگاه شخص انسان ناسازگارند و باید ریشه‌کن گردند. نیل به این هدف با اتخاذ تدابیر قانونی، عزم ملی و همکاری بین‌المللی در عرصه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی، آموزش و پرورش، زایمان امن و مراقبت‌های بهداشتی و تأمین اجتماعی امکان‌پذیر است.

حقوق بشر زنان باید بخش مکمل فعالیت‌های حقوق بشر ملل متحد، از جمله گسترش و اشاعه کلیه اسناد حقوق بشر مربوط به زنان را تشکیل دهد.

کنفرانس جهانی حقوق بشر از دولتها، نهادها، سازمانهای بین‌الدولی و غیردولتی مصرّاً درخواست می‌کند تا بر تلاشهای خود در جهت صیانت و ترفیع حقوق بشر زنان و دختر بچه‌ها بیفزایند.

۱۹. با عنایت به اهمیت ارتقاء و حمایت حقوق افراد متعلق به اقلیتها و نقش این ارتقاء و حمایت در ثبات سیاسی و اجتماعی کشورهای محل زندگی این افراد، کنفرانس جهانی حقوق بشر بر تکلیف کشورها در جهت تضمین اجرای کامل و مؤثر کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی توسط افراد وابسته به اقلیتها بدون هیچ‌گونه تبعیض و با برخورداری از برابری کامل قانونی در چارچوب اعلامیه حقوق افراد متعلق به اقلیتهای ملی، نژادی، مذهبی و زبانی تأکید می‌نهد.

اشخاص وابسته به اقلیتها از حق تمتع از فرهنگ خود، ابراز و عمل به مذهب خود و استفاده از زبان خود در روابط خصوصی و یا در جامعه، به نحو آزاد و بدون مزاحمت و یا هرگونه تبعیض برخوردارند.

۲۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر با تأیید بر منزلت ذاتی و نقش منحصر به فرد اقوام بومی در توسعه و کثرت‌گرایی جامعه، بر تعهد جامعه بین‌المللی نسبت به رفاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این اقوام و بهره‌برداری آنها از دستاوردهای توسعه پایدار تأکید می‌نهد. کشورها باید مشارکت کامل و آزاد اقوام بومی را در کلیه جنبه‌های اجتماعی، به‌ویژه در مسائل حائز اهمیت برای آنها تضمین و تأمین نمایند. باتوجه به اهمیت تحکیم و حمایت از حقوق اقوام بومی و نقش این تحکیم و حمایت در ثبات سیاسی و اجتماعی کشورهای محل زندگی این اقوام، کشورها باید با رعایت حقوق بین‌الملل اقدامات مؤثر و هماهنگی در جهت تضمین احترام به کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی همه اقوام بومی بر پایه برابری و عدم تبعیض معمول داشته و ارزش و تنوع هویتها، فرهنگها و ساختار اجتماعی متفاوت آنها را به رسمیت بشناسند.

۲۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر با استقبال از تصویب کنوانسیون حقوق کودک توسط شمار زیادی از کشورها و باتوجه به شناسایی حقوق بشر کودکان در اعلامیه جهانی حفظ حیات، حضانت و پیشرفت کودکان و برنامه عملی مصوب همایش جهانی کودکان، بر تصویب جهانی کنوانسیون ۱۹۹۰ و اجرای مؤثر آن توسط کشورهای عضو از طریق اتخاذ کلیه تدابیر لازم تقنینی، اداری و غیر آن و تخصیص حداکثر امکانات موجود پافشاری می‌کند. در کلیه اقدامات مربوط به کودکان، عدم تبعیض و رعایت غبطه کامل آنها باید در رأس همه ملاحظات قرار گرفته و به دیدگاههای کودک وقع لازم گذاشته شود. به‌منظور دفاع و حمایت از کودکان، به‌ویژه دختر بچه‌ها، کودکان سرراهی، اطفال خیابانی، کودکان تحت بهره‌کشی اقتصادی و جنسی، از جمله برای تهیه عکسهای مستهجن، روسپیگری و یا فروش اعضاء بدن، و کودکان دچار بیماری‌هایی مثل ایدز، اطفال پنهانده و بی‌خانمان، زندانی و به‌کار گرفته شده در مناقشات مسلحانه، و نیز کودکان قربانی گرسنگی و قحطی و سایر بحرانها، باید ساز و کارها و

برنامه‌های ملی و بین‌المللی تجهیز گردد. همکاری و همبستگی بین‌المللی به‌منظور حمایت از اجرای کنوانسیون مزبور باید ارتقاء یافته و حقوق کودک باید در سرلوحه فعالیتهای گسترده سازمان ملل متحد درباره حقوق بشر قرار گیرد.

کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین تأکید می‌کند که رشد کامل و هماهنگ شخصیت کودک مستلزم رشد ونمو کودک در یک محیط خانوادگی بوده و تحقق این هدف حمایت گسترده‌ای را می‌طلبد.

۲۲. جلوگیری از هرگونه تبعیض نسبت به افراد معلول، و برخورداری برابر آنها از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی از جمله مشارکت فعال معلولان در کلیه جنبه‌های زندگی اجتماعی مستلزم توجه خاص است.

۲۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که هرکس، بدون هیچ‌گونه تمایز، حق پناهجویی و پناهندگی به‌واسطه زجر و آزار به کشورهای دیگر و نیز حق بازگشت به کشور متبوع خود را دارد. در این ارتباط کنفرانس بر اهمیت اعلامیه جهانی حقوق بشر، کنوانسیون ۱۹۵۱ مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل و اسناد منطقه‌ای ۱۹۶۷ مربوط به آن تأکید می‌ورزد، و از کشورهایی که همچنان پذیرا و میزبان شمار کثیری از پناهندگان در داخل سرزمین خود بوده و نیز از دفتر کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد به‌خاطر مساعی جمیله‌ای که در این زمینه مبذول داشته است، قدردانی به‌عمل می‌آورد. کنفرانس همچنین از آژانس امداد سازمان ملل متحد برای اسکان پناهندگان فلسطینی در خاور نزدیک سپاسگزاری می‌کند.

کنفرانس جهانی حقوق بشر تأیید می‌کند که موارد نقض جدی حقوق بشر، از جمله در مناقشات مسلحانه، در عداد عوامل متعدد و پیچیده منتهی به جابجایی مردم به‌شمار می‌رود.

کنفرانس جهانی حقوق بشر اذعان دارد که با عنایت به پیچیدگی‌های بحران جهانی پناهندگان و مفاد منشور ملل متحد، اسناد ذی‌ربط بین‌المللی و همبستگی بین‌المللی و نیز به‌منظور تقسیم بار مسؤولیت حل بحران پناهندگان، پیگیری برنامه جامعی توسط جامعه بین‌المللی با همکاری و هماهنگی کشورها و سازمانهای ذی‌ربط، با ملحوظ داشتن رسالت کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد ضروری است. این برنامه باید طرح و تنظیم راهکارهایی برای برخورد با علل و آثار جابجایی پناهندگان و سایر افراد آواره، تقویت آمادگی برای موارد غیرمترقبه و مکانیسم‌های واکنشی، تأمین حمایت و مساعدت مؤثر به پناهندگان با در نظر گرفتن نیازهای خاص زنان و کودکان و نیز نیل به راه‌حل‌های درازمدت، عمدتاً از طریق راه حل اصلح بازگشت محترمانه و امن پناهندگان به کشورهای متبوع خود، از جمله راه‌حلهایی از قبیل آنچه که به تصویب همایش‌های بین‌المللی پناهندگان رسیده است را دربر گیرد. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر مسؤولیت کشورها، به‌ویژه بر تعهدات کشورهای مبدأ پناهندگان تأکید می‌گذارد.

در پرتو برنامه جامع مزبور، کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت بذل توجه‌کافی از جمله از طریق سازمانهای بین‌الدولی و بشردوستانه و یافتن راه‌حل‌های دراز مدت نسبت به مسائل مربوط به افراد جابجا شده در داخل کشور خود از جمله بازگشت داوطلبانه و امن و توانبخشی آنها تأکید می‌نهد.

باتوجه به مفاد منشور ملل متحد و اصول حقوق بشردوستانه، کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین بر اهمیت و نیاز به همدردی انسان‌دوستانه نسبت به قربانیان کلیه بلاهای طبیعی و نیز فجایع ساخته دست بشر پافشاری می‌نماید.

۲۴. تقویت و حمایت از حقوق بشر افراد وابسته به گروههای آسیب‌پذیر، از جمله کارگران مهاجر، ریشه‌کن کردن کلیه اشکال تبعیض علیه آنها، و تحکیم و اجرای مؤثرتر اسناد حقوق بشر موجود از اهمیت درجه اول برخوردار است. کشورها مکلفند تدابیر کافی را در سطح ملی، به‌ویژه در زمینه‌های آموزش و پرورش، بهداشت و تأمین اجتماعی برای تقویت و حمایت از حقوق اشخاص آسیب‌پذیر و تضمین مشارکت افراد ذی‌علاقه به پیدا کردن راه‌حلی برای مشکلات خود اتخاذ و تسهیل نمایند.

۲۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأیید می‌نماید که فقر و محرومیت‌های شدید اجتماعی مغایر شأن و منزلت انسانی بوده و آگاهی بهتر از عمق فقر و علل آن از جمله عللی که به مشکل توسعه ارتباط دارد، مستلزم برداشتن گام‌های فوری به منظور تأمین حقوق بشر برای تنگدست‌ترین افراد و ریشه‌کن ساختن فقر و محرومیت شدید اجتماعی و ارتقاء سطح درجه برخورداری از مواهب پیشرفت اجتماعی می‌باشد. کشورها باید مشارکت افراد تنگدست در روند تصمیم‌گیری در اجتماعی که در آن زندگی می‌کنند، و تقویت حقوق بشر و کوشش در جهت مبارزه با فقر شدید، را تسهیل نمایند.

۲۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر از پیشرفت حاصله در تدوین اسناد حقوق بشر که روندی پویا و متحول است، استقبال نموده و بر تصویب جهانی عهدنامه‌های حقوق بشر پافشاری می‌کند. کلیه کشورها به الحاق به این اسناد بین‌المللی تشویق گردیده و از آنها خواسته می‌شود حتی‌الامکان از توسل به قید تحدید تعهد در این معاهدات خودداری ورزند.

۲۷. هر کشور باید اهرم‌های قضایی مؤثر را برای رسیدگی به شکایات و یا تخلفات از حقوق بشر پیش‌بینی کند. برای تحقق جامع و عاری از تبعیض حقوق بشر و جریان‌های مردم‌سالاری و توسعه پایدار، وجود یک دستگاه قضایی فعال، از جمله نهادهای حافظ و مجری قانون و دادستانی‌ها، و به‌ویژه محاکم و کانون وکلای مستقل که با رعایت کامل استانداردهای معمول مندرج در اسناد حقوق بشر بین‌المللی شکل یافته باشند، لازم و گریزناپذیر است. در این چارچوب، بودجه سازمان‌های عهده‌دار امر قضا و دادگستری، باید به خوبی تأمین گردیده و سطح بالایی از مساعدتهای فنی و مالی از جانب جامعه بین‌المللی در اختیار آنها گذاشته شود. این وظیفه سازمان ملل متحد است که براساس اولویتها از برنامه‌های ویژه خدمات مشاوره‌ای به‌منظور نیل کشورهای عضو به یک دادگستری قوی و مستقل استفاده کند.

۲۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر انزجار خود را از نقض گسترده حقوق بشر به‌ویژه در شکل نسل‌کشی، «پاک‌سازی قومی» و تجاوز سازمان‌یافته به زنان در شرایط جنگی، و کوچ دادن جمعی پناهندگان و بی‌خانمان کردن مردم، ابراز می‌دارد، و ضمن محکوم نمودن شدید این‌گونه رفتارهای فاجعه‌آمیز بر مجازات عاملان این جرایم و توقف فوری چنین اعمالی تأکید می‌گذارد.

۲۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر نگرانی عمیق خود را از تداوم نقض حقوق بشر در تمام مناطق جهان و بی‌اعتنایی به استانداردهای مندرج در اسناد حقوق بشر بین‌المللی و حقوق بشردوستانه بین‌المللی و نیز از عدم دسترسی قربانیان به طرق دادخواهی کافی و مؤثر ابراز می‌کند.

کنفرانس جهانی حقوق بشر عمیقاً نگران نقض حقوق بشر در جریان مناقشات مسلحانه و لطماتی است که از این رهگذر به جمعیت غیرنظامی، به‌ویژه زنان، کودکان، سالخوردگان و معلولان وارد می‌آید. لذا کنفرانس از کلیه کشورها و طرف‌های مناقشات مسلحانه می‌خواهد که حقوق بشردوستانه بین‌المللی به شرح مدون در کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ و سایر مقررات و اصول حقوق بین‌الملل، و نیز حداقل استانداردهای حمایت از حقوق بشر را که در عهدنامه‌های بین‌المللی تصریح گردیده، کاملاً به مرحله اجرا گذارند.

کنفرانس جهانی حقوق بشر بر حق قربانیان به دریافت کمک از سازمان‌های بشردوستانه به شرح مندرج در کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ و سایر اسناد ذی‌ربط حقوق بشردوستانه بین‌المللی تأکید گذاشته و دسترسی بدون دغدغه و به‌موقع به این‌گونه کمکها را درخواست دارد.

۳۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین از این‌که می‌بیند در بخش‌هایی از جهان تخلفات فاحش و سازمان‌یافته‌ای که بهره‌برداری کامل از حقوق بشر را با موانع اساسی روبرو ساخته همچنان در حال وقوع است، ابراز نگرانی کرده و این اعمال را محکوم می‌نماید. این تخلفات و موانع علاوه‌بر شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تزدیلی، اعدام‌های فوری و خودسرانه، ناپدید شدن‌ها، بازداشت‌های غیرقانونی، کلیه اشکال نژادپرستی، تبعیض نژادی و آپارتاید، اشغال خارجی و سلطه بیگانه، بیگانه‌ستیزی، فقر، گرسنگی و

محرومیت‌های دیگر از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، ناشکیبایی مذهبی، تروریسم، تبعیض علیه زنان و عدم حاکمیت قانون را دربر می‌گیرد.

۲۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کشورها می‌خواهد تا از هرگونه اقدام یکجانبه‌ای که با حقوق بین‌المللی و منشور ملل متحد ناسازگار بوده، روابط تجاری بین کشورها را دچار محذور ساخته و تحقق کامل حقوق بشر مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و اسناد حقوق بشر بین‌المللی، به‌ویژه حق برخورداری فرد را از یک زندگی با استاندارد کافی برای سلامت و رفاه، از جمله خوراک و مراقبت‌های پزشکی، مسکن و خدمات اجتماعی لازم با مانع روبرو می‌سازد، خودداری ورزند. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأیید می‌کند که غذا نباید به‌عنوان اهرمی برای وارد کردن فشار سیاسی مورد استفاده قرار گیرد.

۲۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت تضمین جهانی، بیطرفانه بودن و گزینشی نبودن برخورد با مسائل حقوق بشر تأکید می‌گذارد.

۲۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که کشورها، همان‌گونه که در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سایر اسناد حقوق بشر بین‌المللی تصریح گردیده، مکلفند مراقبت به‌عمل آورند که هدف آموزش و پرورش تقویت احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی باشد. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت قرار دادن موضوع حقوق بشر در برنامه‌های آموزشی تأکید نهاده و اجرای آن را از کشورها درخواست می‌کند. آموزش و پرورش باید تفاهم، رواداری، صلح و روابط دوستانه بین ملتها و کلیه گروه‌های نژادی و مذهبی را تقویت و تحکیم بخشیده و توسعه فعالیت‌های سازمان ملل متحد را در پیگیری این اهداف ترغیب نماید. لذا، آموزش حقوق بشر و توزیع اطلاعات صحیح، اعم از نظری و عملی، نقش مهمی در پیشبرد حقوق بشر و احترام به آن در مورد همه افراد بدون توجه به نژاد، جنسیت، زبان و مذهب ایفا کرده و این خطمشی باید در سیاست‌های آموزشی در سطوح ملی و بین‌المللی ملحوظ شود. کنفرانس جهانی حقوق بشر توجه دارد که تنگناهای امکاناتی و کمبودهای سازمانی می‌تواند دستیابی فوری به این اهداف را با مشکل روبرو سازد.

۲۴. به‌منظور کمک به کشورهای متقاضی تلاش‌های مضاعفی باید برای فراهم آوردن شرایط برخورداری هر فرد از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی جهانی صورت پذیرد. از دولتها، سیستم سازمان ملل متحد و نیز دیگر سازمان‌های چندجانبه قویاً درخواست می‌شود تا امکانات تخصیص‌یافته به برنامه‌های منتهی به تنظیم و تقویت قوانین داخلی، نهادهای ملی و زیرساخت‌های مربوطه را که به تحکیم حکومت قانون و مردم‌سالاری، برگزاری انتخابات، ارتقاء سطح آگاهی‌های حقوق بشر از طریق آموزش، تعلیم و تربیت، مشارکت مردمی و جامعه مدنی می‌انجامد، به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش دهد.

برنامه‌های خدمات مشاوره‌ای و همکاری فنی زیر نظر مرکز حقوق بشر باید تقویت شده و نیز کارا تر و شفاف‌تر گردد تا بتواند نقش عمده‌ای در بیشتر شدن احترام به حقوق بشر ایفا کند. از کشورها خواسته می‌شود تا مساعدتهای مالی خود با این برنامه‌ها را از طریق اعطای سهمیه بیشتری از بودجه عادی سازمان ملل متحد و یا از طریق اعانات داوطلبانه خود، بیشتر کنند.

۲۵. اجرای کامل و مؤثر فعالیت‌های سازمان ملل متحد در جهت تقویت و حمایت از حقوق بشر باید اهمیت ممتازی را که منشور ملل متحد برای حقوق بشر قائل شده و آنچه را که فعالیت‌های حقوق بشر سازمان ملل متحد در اجرای رسالت محوله از جانب کشورهای عضو ایجاد می‌کند بازتاب دهد. به این منظور، فعالیت‌های حقوق بشر ملل متحد باید به‌نحوی فزاینده از منابع و امکانات لازم برخوردار شود.

۲۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر نقش مهم و سازنده نهادهای ملی برای تقویت و حمایت از حقوق بشر، به‌ویژه از حیث جایگاه مشاوره‌ای آنها برای مقامات ذی‌صلاح و نقش آنها در جبران تجاوزهای صورت‌گرفته به حقوق بشر، و توزیع اطلاعات و آموزش مسائل مربوط به حقوق بشر تأکید می‌گذارد.

کنفرانس جهانی حقوق بشر برپایی و تقویت نهادهای ملی را با عنایت به «اصول مربوط به وضعیت نهادهای ملی» و تصدیق حق هرکشور برای گزینش بهترین چارچوب برای پاسخگویی به نیازهای خاص ملی خود، ترغیب می‌کند.

۳۷. ترتیبات منطقه‌ای نقشی اساسی در تقویت و حمایت از حقوق بشر ایفا می‌کند. این ترتیبات باید استانداردهای حقوق بشر جهانی و پشتیبانی از آنها را، به‌گونه مندرج در اسناد حقوق بشر بین‌المللی، تحکیم بخشد. کنفرانس جهانی حقوق بشر ضمن تأیید تلاشهای کنونی برای تحکیم این ترتیبات و افزایش کارایی آنها، بر اهمیت همکاری با فعالیتهای حقوق بشر ملل متحد پافشاری می‌ورزد.

کنفرانس جهانی حقوق بشر بر ضرورت توجه به امکان فراهم ساختن ترتیبات منطقه‌ای و زیرمنطقه‌ای برای تقویت و حمایت از حقوق بشر در مناطق فاقد این ترتیبات، تأکید می‌کند.

۳۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر نقش مهم سازمانهای غیردولتی را در تقویت کلیه حقوق بشر و فعالیتهای بشردوستانه در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی مورد تصدیق قرار می‌دهد، و سهم آنها را در ارتقاء سطح آگاهی مردم از مسائل حقوق بشر، مدیریت تحصیلی، آموزش و پژوهش در این زمینه و تقویت و حمایت از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی ارج می‌نهد. کنفرانس، ضمن اذعان به این‌که مسؤلیت اول تنظیم استانداردها به‌عهده کشورها قرار دارد، از سهم سازمانهای غیردولتی در این روند قدردانی به‌عمل می‌آورد. در این زمینه، کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت ادامه گفتگو و همکاری بین دولتها و سازمانهای غیردولتی تأکید می‌گذارد. سازمانهای غیردولتی و اعضای آنها که در زمینه حقوق بشر صمیمانه فعالیت می‌کنند، باید از حقوق و آزادی‌های شناخته شده در اعلامیه جهانی حقوق بشر و حمایت قوانین داخلی برخوردار باشند. حقوق و آزادی‌های مزبور برخلاف اهداف و اصول ملل متحد قابل اجرا نیست. سازمانهای غیردولتی باید بتوانند در چارچوب قوانین داخلی و اعلامیه جهانی حقوق بشر آزادانه و بدون مزاحمت به فعالیتهای حقوق بشر خود بپردازند.

۳۹. با تأکید بر اهمیت هدف، اطلاع‌رسانی متعهدانه و بیطرفانه درباره موضوعات حقوق بشر و بشردوستانه، کنفرانس جهانی حقوق بشر، حضور و مشارکت بیشتر رسانه‌های گروهی را با تضمین آزادی و حمایت آنها در چارچوب قوانین داخلی ترغیب می‌کند.

II

الف. تقویت هماهنگی درباره حقوق بشر درون سیستم سازمان ملل متحد

۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر افزایش هماهنگی در جهت پشتیبانی از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی را در داخل سیستم سازمان ملل متحد توصیه می‌نماید و برای نیل به این هدف، از کلیه نهادها، مؤسسات و سازمانهای تخصصی ملل متحد که در زمینه حقوق بشر فعالیت دارند مصراً درخواست دارد تا به‌منظور تحکیم، ارتقاء و کاراتر ساختن فعالیتهای خود و ضرورت احتراز از دوباره‌کاری‌های غیرلازم، با یکدیگر همکاری نمایند. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین به دبیرکل توصیه می‌کند که مقامات عالی‌رتبه نهادها و سازمانهای تخصصی ذریب سازمان ملل متحد در نشستهای سالانه خود ضمن هماهنگ ساختن فعالیتهایشان، اثر سیاستها و ختمش‌های خود را بر برخورداری از کلیه حقوق بشر ارزیابی کنند.

۲. مضافاً کنفرانس جهانی حقوق بشر، از سازمانهای منطقه‌ای و مؤسسات برجسته توسعه و مالی منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد تا اثر سیاستها و ختمش‌های خود را بر برخورداری از کلیه حقوق بشر ارزیابی کنند.

۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر تصدیق می‌کند که سازمانها و مؤسسات و نهادهای تخصصی ذریب ملل متحد و نیز دیگر سازمانهای بین‌الدولی مربوطه که در زمینه حقوق بشر فعالیت دارند، در چارچوب رسالت خود نقشی

حیاتی در ترویج، تصویب و اجرای استانداردهای حقوق بشر ایفا نموده و باید دستاوردهای کنفرانس جهانی حقوق بشر را در حوزه صلاحیت خود مورد توجه قرار دهند.

۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر قویاً توصیه می‌کند که تلاش هماهنگی برای ترغیب و تسهیل، تصویب و الحاق و یا جانمایی دولتها به معاهدات و پروتکل‌های حقوق بشر بین‌المللی که با هدف پذیرش جهانی در چارچوب سیستم سازمان ملل متحد به تصویب رسیده‌اند، به عمل آید. دبیرکل با رایزنی با دست‌اندرکاران امور عهدنامه، به منظور شناخت موانع و یافتن راههای برطرف کردن آنها نسبت به گشودن باب گفتگو با کشورهایی که هنوز به این‌گونه عهدنامه‌های حقوق بشری ملحق نشده‌اند، اقدام خواهد کرد.

۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر کشورها را ترغیب می‌کند تا به حداقل رساندن دامنه قیود تحدید تعهد نسبت به اسناد حقوق بشر بین‌المللی را مورد توجه قرار داده، قیود مزبور را با روشنی و دقت هرچه تمامتر تنظیم کرده، و اطمینان حاصل کنند که هیچ‌یک از این قیود با موضوع و هدف عهدنامه ذریع معارض نبوده و مرتباً آنها را با هدف استرداد مورد بررسی قرار دهند.

۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر با تصدیق ضرورت حفظ هماهنگی با کیفیت بالای استانداردهای بین‌المللی موجود و اجتناب از افزودن بر حجم اسناد حقوق بشر، بر رهنمودهای مربوط به تنظیم اسناد بین‌المللی جدید مندرج در قطعنامه شماره ۴۱/۱۲۰ مورخ ۴ دسامبر ۱۹۸۶ مجمع عمومی تأکید ورزیده و از نهادهای حقوق بشر ملل متحد می‌خواهد تا هنگام مطالعه برای تنظیم استانداردهای بین‌المللی جدید رهنمودهای مزبور را مطمح‌نظر قرار داده، با ارگانهای تنظیم عهدنامه‌های حقوق بشری در مورد ضرورت تدوین استانداردهای نوین رایزنی، و از دبیرخانه درخواست کند تا مطالعات فنی را در مورد اسناد جدید پیشنهادی به مرحله اجرا گذارد.

۷. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که در صورت ضرورت مأموران حقوق بشر با هدف توزیع اطلاعات و ارائه آموزش و سایر همکاری‌های فنی در زمینه حقوق بشر به تقاضای کشورهای عضو ذریع، به دفاتر منطقه‌ای سازمان ملل متحد گسیل شوند.

برای کارکنان اداری بین‌المللی که مأمور خدمت در مسائل حقوق بشر شده‌اند، باید آموزش‌های حقوق بشر ترتیب داده شود.

۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر از انعقاد نشستهای اضطراری کمیسیون حقوق بشر به‌عنوان ابتکاری مثبت استقبال کرده و بر بررسی راههای دیگر برخورد با تجاوزات سنگین حقوق بشر توسط سازمانهای ذریع در سیستم سازمان ملل متحد پافشاری می‌ورزد.

امکانات

۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر با نگرانی از ناهماهنگی فزاینده بین فعالیت‌های مرکز حقوق بشر و امکانات انسانی، مالی و غیره موجود برای انجام فعالیت‌های مزبور، و با در نظر داشتن امکانات مورد نیاز برای برنامه‌های مهم ملل متحد، از دبیرکل و مجمع عمومی درخواست می‌کند تا نسبت به افزایش قابل توجه امکانات برنامه حقوق بشر از محل بودجه‌های عادی موجود و آینده ملل متحد اقدامات فوری به‌عمل آورده و برای دستیابی به امکانات بیشتر خارج از بودجه مصوب نیز گامهای فوری بردارد.

۱۰. در این چارچوب باید سهم فزاینده‌ای از بودجه عادی برای پرداخت هزینه‌ها و کلیه مخارج متحمل توسط مرکز حقوق بشر، از جمله هزینه‌های مربوط به نهادهای حقوق بشر ملل متحد، مستقیماً به این مرکز تخصیص یابد. تأمین بودجه داوطلبانه فعالیت‌های همکاری فنی مرکز باید

لزوم این افزایش بودجه را تقویت کند. کنفرانس جهانی حقوق بشر کشورها را به همیاری سخاوتمندانه با صندوق‌های امانی موجود فرامی‌خواند.

۱۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دبیرکل و مجمع عمومی تقاضا می‌کند تا با قرار دادن امکانات کافی انسانی، مالی و غیره در اختیار مرکز حقوق بشر، مرکز را به انجام مؤثر، کارآمد و سریع فعالیت‌های خود قادر سازند.

۱۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر با توجه به ضرورت حصول اطمینان از وجود امکانات انسانی و مالی کافی برای اجرای فعالیت‌های حقوق بشر، حسب مأموریت‌های ارجاعی از نهادهای بین‌الدولی، وفق ماده ۱۰۱ منشور ملل متحد از دبیرکل و کشورهای عضو مصرأ درخواست می‌کند تا با هدف متناسب ساختن امکانات تخصیص یافته به دبیرخانه با افزایش مأموریت‌های محوله، خطمشی روشنی اتخاذ نمایند. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دبیرکل دعوت می‌کند تا بررسی نماید آیا تعدیل تشریفات مربوط به گردش بودجه برنامه، برای تأمین اجرای به‌موقع و مؤثر فعالیت‌های حقوق بشر محوله توسط کشورهای عضو ضروری و یا مفید می‌باشد یا خیر.

مرکز حقوق بشر

۱۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر به اهمیت تقویت مرکز حقوق بشر ملل متحد تأکید می‌گذارد.

۱۴. مرکز حقوق بشر باید در هماهنگی ساختن توجه گسترده به حقوق بشر نقش مهمی ایفا کند. نقش محوری مرکز زمانی به بهترین نحو تحقق می‌یابد که بتواند با دیگر نهادها و مؤسسات ملل متحد همکاری نزدیک نماید. نقش هماهنگ‌کننده مرکز حقوق بشر همچنین از تقویت مرکز حقوق بشر نیویورک حکایت می‌کند.

۱۵. مرکز حقوق بشر باید به ابزارهای کافی برای سیستم گزارشگران موردی و کشوری، کارشناسان، گروه‌های کار و نهادهای تنظیم عهدنامه مجهز گردد. پیگیری توصیه‌ها باید برای ملاحظه کمیسیون حقوق بشر از اولویت برخوردار شود.

۱۶. مرکز حقوق بشر باید نقش گسترده‌تری در تقویت و تحکیم حقوق بشر ایفا کند. این نقش از طریق همکاری با کشورهای عضو و توسط برنامه خدمات مشاوره‌ای و همکاری‌های فنی می‌تواند شکل گیرد. به این منظور صندوق‌های داوطلبانه موجود باید توسعه یافته و مدیریت آنها باید کاراتر و هماهنگ‌تر گردد. کلیه فعالیت‌ها باید از مقررات خشک و شفاف مدیریت پروژه پیروی کرده و ارزیابی‌های منظم برنامه و پروژه باید متناوباً صورت پذیرد. به این منظور، نتایج این ارزیابی‌ها و اطلاعات ذی‌ربط دیگر باید منظمأ در اختیار گذاشته شود. مرکز به‌ویژه باید حداقل هر سال یکبار نشست‌های اطلاعات را برای شرکت همه کشورهای عضو و سازمان‌هایی که مستقیماً در این پروژه‌ها و برنامه‌ها فعالیت دارند، برگزار کند.

سازگار کردن و تقویت تشکیلات حقوق بشر ملل متحد،

از جمله ایجاد کمیساریای عالی حقوق بشر ملل متحد

۱۷. کنفرانس جهانی حقوق بشر ضرورت تداوم سازگارکردن تشکیلات حقوق بشر ملل متحد را با نیازهای فعلی و آتی به تقویت و حمایت از حقوق بشر به شرح منعکس در اعلامیه کنونی و در چارچوب توسعه‌ای متوازن و پایدار برای همه مردم، تأیید می‌نماید. به‌ویژه نهادهای حقوق بشر ملل متحد باید بر هماهنگی، کارایی و اثرگذاری خود بیفزایند.

۱۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر به مجمع عمومی توصیه می‌کند در هنگام بررسی گزارش کنفرانس در نشست چهل و هشتم خود، در آغاز بررسی مسأله تأسیس کمیساریای عالی حقوق بشر برای تقویت و حمایت از کلیه حقوق بشر را در اولویت قرار دهد.

ب. برابری، شأن و شکیبایی

۱. نژادپرستی، تبعیض نژادی، بیگانه ستیزی و سایر اشکال ناشکیبایی

۱۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر الغاء نژادپرستی و تبعیض نژادی را، به‌ویژه در اشکال سازمان یافته آن مثل آپارتاید و یا ناشی از دیدگاه‌های برتری‌طلبانه و یا جداسازی نژادی، و یا اشکال و نمودهای معاصر نژادپرستی، در سرلوحه اهداف جامعه بین‌المللی و برنامه جهانی در زمینه حقوق بشر قلمداد می‌کند. نهادها و سازمانهای ملل متحد باید تلاشهای خود را برای اجرای برنامه عملی مرتبط با دهه سوم مبارزه با نژادپرستی و تبعیض نژادی و نیز رسالت‌های بعدی مربوطه تشدید و تقویت نمایند. کنفرانس جهانی حقوق بشر از جامعه بین‌المللی قویاً درخواست دارد تا به‌نحو سخاوتمندانه به «صندوق امانی برنامه دهه مبارزه با نژادپرستی و تبعیض نژادی» کمک نماید.

۲۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه دولت‌ها می‌خواهد تا برای ریشه‌کن کردن کلیه اشکال و نمودهای نژادپرستی، بیگانه‌ستیزی و یا ناشکیبایی مربوطه، عنداللزوم از طریق تصویب قوانین مناسب، از جمله تدابیر کیفری و تأسیس نهادهای ملی برای مبارزه با این پدیده‌ها، اقدام فوری معمول و سیاست‌های جدی اتخاذ نمایند.

۲۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر از تصمیم کمیسیون حقوق بشر برای تعیین یک گزارشگر ویژه درباره اشکال نوین نژادپرستی، تبعیض نژادی، بیگانه‌ستیزی و نارواداری‌های مربوطه استقبال می‌کند. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین از کلیه کشورهای عضو «کنوانسیون بین‌المللی لغو کلیه اشکال تبعیض نژادی» درخواست می‌نماید تا صدور اعلامیه موضوع ماده ۱۴ کنوانسیون را مطمح نظر قرار دهند.

۲۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه دولت‌ها می‌خواهد که در اجرای تعهدات بین‌المللی و با عنایت به نظامهای حقوقی ذی‌ربط خود، تدابیر شایسته‌ای را برای مبارزه با ناشکیبایی و خشونت‌های مبتنی‌بر مذهب و یا اعتقادات، از جمله رفتارهای تبعیض‌آمیز علیه زنان و هتک حرمت اماکن مذهبی معمول داشته و حق هر شخص را برای برخورداری از آزادی فکر، عقیده، بیان و مذهب به رسمیت بشناسد. کنفرانس همچنین از کلیه کشورها برای به اجرا درآوردن مواد «اعلامیه لغو کلیه اشکال نارواداری و تبعیض مبتنی‌بر مذهب و یا اعتقادات» دعوت به‌عمل می‌آورد.

۲۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که کلیه عاملان و یا اجازه‌دهندگان اعمال مجرمانه مرتبط با پاکسازی قومی شخصاً از بابت نقض حقوق بشر مسؤول و پاسخگو بوده و جامعه بین‌المللی باید از هیچ‌گونه تلاش ممکن برای به محاکمه کشاندن مسؤولان این‌گونه جرایم دریغ نرزد.

۲۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها می‌خواهد تا کلیه تدابیر فوری را، منفرداً و مجتمعاً برای مبارزه با پاکسازی قومی و پایان بخشیدن سریع به آن معمول دارد. قربانیان جنایات هولناک پاکسازی قومی حق دارند از جبران‌های قانونی مناسب و مؤثر برخوردار شوند.

۲. اشخاص وابسته به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی

۲۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کمیسیون حقوق بشر می‌خواهد که راه‌ها و ساز و کارهای تقویت و حمایت مؤثر از حقوق اشخاص وابسته به اقلیت‌های مذکور در اعلامیه حقوق اشخاص وابسته به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی را مورد بررسی قرار دهد. در این چارچوب، کنفرانس جهانی حقوق بشر از مرکز حقوق بشر درخواست می‌کند تا به تقاضای دولت‌های ذی‌ربط و به‌عنوان بخشی از برنامه خدمات مشاوره‌ای و مساعدت فنی خود، و به منظور کمک در رفع بحران‌های موجود و یا وضعیت‌های بالقوه‌ای که اقلیت‌ها را شامل می‌شود، آگاهی‌های تخصصی درخصوص مسائل اقلیت‌ها و حقوق بشر و نیز پیشگیری و حل و فصل اختلافات در اختیار قرار دهد.

۲۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کشورها و جامعه بین‌المللی مصرأ درخواست می‌کند تا حقوق اشخاص متعلق به اقلیتهای ملی و یا قومی، مذهبی و زبانی را در چارچوب اعلامیه حقوق اشخاص وابسته به اقلیتهای ملی یا قومی، مذهبی و زبانی تقویت و حمایت نماید.

۲۷. تدابیر قابل اتخاذ، در صورت اقتضاء، باید تسهیل مشارکت کامل اقلیتهای را در کلیه جنبه‌های زندگی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، مذهبی و فرهنگی و نیز پیشرفت و توسعه اقتصادی کشور خود دربرگیرد.

اقوام بومی

۲۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر از گروه کار جمعیت‌های بومی کمیسیون فرعی جلوگیری از تبعیض و حمایت اقلیتهای می‌خواهد تا تهیه پیش‌نویس اعلامیه مربوط به حقوق اقوام بومی را در اجلاس یازدهم خود به پایان رساند.

۲۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که کمیسیون حقوق بشر تجدید و به روز کردن مأموریت محوله به گروه کار جمعیت‌های بومی را به محض تکمیل تهیه پیش‌نویس اعلامیه مربوط به حقوق اقوام بومی، در دستور کار خود قرار دهد.

۳۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین توصیه می‌کند که خدمات مشاوره‌ای و برنامه‌های مساعدت فنی در چارچوب سیستم ملل متحد به‌نحو مطلوبی پاسخگوی درخواست‌های کمک کشورها بوده و فواید مستقیم آن عاید اقوام بومی خواهد شد. به‌علاوه، کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که در چارچوب کلی برنامه تقویت فعالیت‌های مرکز به شرح پیش‌بینی شده در این سند، امکانات کافی انسانی و مالی در اختیار مرکز حقوق بشر گذاشته شود.

۳۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کشورها می‌خواهد تا مشارکت کامل و آزاد اقوام بومی را در کلیه جنبه‌های فعالیت اجتماعی، به‌ویژه در مسائل واجد اهمیت برای خودشان تأمین و تضمین کنند.

۳۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که مجمع عمومی سازمان ملل متحد ژانویه ۱۹۹۴ را به‌عنوان آغاز دهه بین‌المللی اقوام بومی جهت برگزاری برنامه‌های عملی که با همکاری خود این اقوام درباره آنها تصمیم‌گیری خواهد شد، اعلام نماید. برای این منظور یک صندوق امانی داوطلبانه افتتاح خواهد شد. در چارچوب این دهه، برپایی مجمع دائمی اقوام بومی در سیستم سازمان ملل متحد مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

کارگرهای مهاجر

۳۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها می‌خواهد تا حمایت از حقوق بشر کلیه کارگرهای مهاجر و خانواده‌های ایشان را تضمین کنند.

۳۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر توجه دارد که ایجاد شرایط تأمین هماهنگی و سازگاری بیشتر بین کارگران مهاجر و بقیه مردم کشور محل اقامت آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

۳۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کشورها دعوت می‌کند تا امکان امضا و تصویب کنوانسیون بین‌المللی حقوق کلیه کارگران مهاجر و اعضای خانواده‌های ایشان را در اسرع وقت ممکن مورد توجه قرار دهند.

۲. وضعیت برابر و حقوق بشر زنان

۳۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر برخورداری کامل و برابر زنان از کلیه حقوق بشر، و در اولویت قرارگرفتن این هدف در برنامه دولتها و سازمان ملل متحد تأکید می‌ورزد. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین بر اهمیت جذب و مشارکت کامل زنان به عنوان کارگزاران و نیز منتفعان روند توسعه پافشاری کرده و بر اهداف مصوب در برنامه جامع

عملی برای زنان جهت نیل به پیشرفت پایدار و منصفانه به شرح منعکس در اعلامیه «ریو» درباره محیطزیست و توسعه و فصل ۲۴ دستور جلسه ۲۱، مصوب کنفرانس ملل متحد درباره محیطزیست و توسعه (ریودوژانیرو، برزیل، ۳ تا ۱۴ ژوئن ۱۹۹۲) تأکید می‌ورزد.

۳۷. وضعیت برابر و حقوق بشر زنان باید در رأس فعالیتهای محوری ملل متحد گذاشته شود. این مسائل باید توسط کلیه نهادها و ساز و کارهای ملل متحد به نحو منظم و قانونمندی تعقیب گردد. به‌ویژه، لازم است برای افزایش هماهنگی و حرکت در جهت یکی‌سازی اهداف و آرمانهای کمیسیون وضعیت زنان، کمیسیون حقوق بشر، کمیته لغو تبعیض علیه زنان، صندوق توسعه زنان ملل متحد، برنامه توسعه ملل متحد و مؤسسات دیگر ملل متحد، گام‌هایی برداشته شود. در این رابطه، باید همکاری و هماهنگی بین مرکز حقوق بشر و واحد ترقی زنان تقویت گردد.

۳۸. به‌ویژه، کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت فعالیت در جهت ریشه‌کن کردن خشونت علیه زنان در جامعه و نیز در زندگی خصوصی، لغو هرگونه آزار جنسی، بهره‌کشی و قاچاق زنان و دختران، از بین بردن نابرابری‌های جنسی در امر دادگستری و امحاء هرگونه برخورد بین حقوق زنان و آثار زاینبار پاره‌ای رفتارهای سنتی و یا عرفی، تعصبات فرهنگی و زیاده‌روی‌های مذهبی تأکید می‌نهد. کنفرانس جهانی حقوق بشر از مجمع عمومی درخواست می‌کند تا پیش‌نویس اعلامیه خشونت علیه زنان را به تصویب رسانده و از کشورها مؤکداً می‌خواهد تا مطابق مواد اعلامیه مزبور با کاربرد خشونت علیه زنان مبارزه کند. تجاوز به حقوق بشر زنان در هنگامه مناقشات مسلحانه، نقض اصول بنیادین حقوق بشر بین‌المللی و حقوق بشردوستانه به‌شمار می‌رود. کلیه تجاوزات از این دست، به‌ویژه قتل، تجاوز سازمان‌یافته، بردگی جنسی، و بارداری اجباری، واکنشی بسیار مناسب را می‌طلبد.

۳۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر الغاء کلیه اشکال تبعیض علیه زنان اعم از آشکار و پنهان پافشاری می‌کند، سازمان ملل متحد باید رسیدن به هدف تصویب گسترده کنوانسیون مربوط به امحاء کلیه اشکال تبعیض علیه زنان تا سال ۲۰۰۰ توسط کلیه کشورها را ترغیب و تشویق کند. برای برخورد با الحاق قیود فراوان تحدید تعهد به کنوانسیون باید طرق و ابزارهایی تعبیه و پیش‌بینی گردد. از آن جمله، کمیته لغو تبعیض علیه زنان باید به بررسی خود در زمینه قیود تحدید تعهد به کنوانسیون ادامه دهد. از کشورها قویاً درخواست می‌گردد تا قیود تحدید تعهدی را که با موضوع و هدف کنوانسیون ناسازگار بوده و یا به‌نوعی با حقوق معاهدات بین‌المللی مغایر می‌باشند، مسترد دارند.

۴۰. نهادهای ناظر عهدنامه باید اطلاعات لازم را منتشر نموده تا زنان بتوانند در تلاش برای برخورداری کامل و برابر از حقوق بشر و عدم تبعیض، از روشهای اجرایی موجود استفاده بهینه‌تری به‌عمل آورند. همچنین به‌منظور اجرای مؤثرتر تعهد به برابری و حقوق بشر زنان آیین کارهای جدیدی نیز باید اتخاذ گردد. کمیسیون وضعیت زنان و کمیته لغو تبعیض علیه زنان باید بی‌درنگ امکان برقراری حق دادخواهی از طریق تهیه پروتکلی اختیاری به کنوانسیون امحاء کلیه اشکال تبعیض علیه زنان را مورد بررسی قرار دهد. کنفرانس جهانی حقوق بشر از تصمیم کمیسیون حقوق بشر برای در دستور کار قرار دادن تعیین گزارشگر ویژه درباره خشونت علیه زنان در پنجاهمین نشست خود استقبال می‌کند.

۴۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر اهمیت برخورداری زنان از بالاترین استاندارد بهداشت تن و روان در سرتاسر طول عمر خود را مورد تصدیق قرار می‌دهد. در چارچوب کنفرانس جهانی حقوق زنان و کنوانسیون امحاء کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، و نیز اعلامیه تهران مورخ ۱۹۶۸، کنفرانس جهانی حقوق بشر بر بنیاد برابری بین زن و مرد، بر حق زنان به مراقبتهای بهداشتی کافی و در دسترس و حداکثر خدمات تنظیم خانواده و نیز دسترسی برابر به امکانات تحصیلی در کلیه سطوح تأکید می‌ورزد.

۴۲. نهادهای ناظر عهدنامه باید وضعیت و حقوق بشر زنان را با استفاده از داده‌های مربوط به جنسیت در ریزنی‌ها و یافته‌های خود بگنجانند. کشورها باید در گزارشهای خود به نهادهای ناظر عهدنامه به ارائه اطلاعات

مربوط به وضع قانونی و واقعی زنان تشویق شوند. کنفرانس جهانی حقوق بشر با خشنودی یادآور می‌شود که کمیسیون حقوق بشر در نشست چهل و نهم خود، قطعنامه ۱۹۹۳/۴۶ مورخ ۸ مارس ۱۹۹۳ را به تصویب رسانده و خاطرنشان ساخته که گزارشگران و گروه‌های کار در زمینه حقوق بشر نیز باید به انجام این کار ترغیب گردند. واحد ترقی زنان نیز باید با همکاری نهادهای دیگر ملل متحد، به‌ویژه مرکز حقوق بشر اقداماتی را به‌منظور حصول اطمینان از برخورد منظم فعالیت‌های حقوق بشر ملل متحد با موارد نقض حقوق بشر زنان، از جمله سوءاستفاده‌های جنسی معمول دارد. برنامه‌های آموزشی برای کارکنان حقوق بشر ملل متحد و امداد‌های بشردوستانه جهت کمک به آنها برای شناخت و برخورد با موارد سوءاستفاده از حقوق بشر ویژه زنان و ایفای وظایف خود بدون تعصبات ناشی از جنسیت باید تشویق گردد.

۴۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دولت‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد تا راهیابی زنان را به رده‌های مدیریتی و مشارکت بیشتر آنها را در روند تصمیم‌گیری تسهیل و برداشتن گام‌های بیشتری را در داخل دبیرخانه ملل متحد برای انتصاب و ترفیع کارکنان زن مطابق منشور ملل متحد تشویق نماید. کنفرانس همچنین از دیگر مؤسسات اصلی و فرعی سازمان ملل متحد می‌خواهد تا مشارکت زنان را با رعایت شرایط برابر ترغیب کنند.

۴۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر از برگزاری کنفرانس جهانی زنان در پکن در سال ۱۹۹۵ استقبال و تأکید می‌نماید که حقوق بشر زنان باید بخش مهمی از رایزنی‌های این کنفرانس را با رعایت اولویت مباحث برابری، توسعه و صلح در کنفرانس جهانی زنان تشکیل دهد.

۴. حقوق کودک

۴۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اصل «اولویت کودکان» تأکید ورزیده و در این ارتباط بر اهمیت تلاش‌های اساسی منطقه‌ای و بین‌المللی، به‌ویژه مساعی صندوق سازمان کودکان ملل متحد برای نهادینه کردن احترام به حقوق کودک برای ادامه حیات، حضانت، رشد و مشارکت پافشاری می‌نماید.

۴۶. برای نیل به تصویب جهانی کنوانسیون حقوق کودک تا ۱۹۹۵ و امضای گسترده اعلامیه جهانی ادامه حیات، حضانت و رشد کودکان و برنامه عملی مصوب اجلاس جهانی کودکان، و نیز اجرای مؤثر آنها، تدابیر مقتضی باید اتخاذ گردد. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کشورها می‌خواهد تا قیود تحدید تعهدی را که با موضوع و هدف کنوانسیون حقوق کودک و یا با حقوق معاهدات بین‌المللی مغایر می‌باشد، مسترد نمایند.

۴۷. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه ملتها می‌خواهد تا با استفاده از همکاری‌های بین‌المللی تدابیری را در حد اعلاای امکانات خود برای نیل به اهداف برنامه عملی اجلاس جهانی اتخاذ کنند. کنفرانس از کشورها درخواست می‌کند تا کنوانسیون حقوق کودک را در برنامه‌های عملی ملی خود بگنجانند. با به‌کارگیری برنامه عملی ملی و کوشش‌های بین‌المللی باید به تقلیل آمار مرگ و میر نوزادان و کودکان، کاهش سوءتغذیه و نرخ بیسوادی و تأمین آب آشامیدنی بهداشتی و تحصیلات ابتدایی، اولویت ویژه‌ای داده شود. برنامه‌های عملی ملی حسب ضرورت باید با هدف مبارزه با بحران‌های ویرانگر ناشی از مصائب طبیعی و مناقشات مسلحانه و نیز مشکل حاد کودکان محروم و گرفتار فقر شدید تنظیم گردد.

۴۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها می‌خواهد تا با برخورداری از همکاری‌های بین‌المللی به رفع مشکل حاد کودکان مبتلا به شرایط فوق‌العاده سخت اهتمام ورزند. با بهره‌کشی و سوءاستفاده از کودکان باید به نحو فعالی، از جمله از طریق برخورد با علل و ریشه‌های آن، مبارزه گردد. در این میان ضرورت دارد برای جلوگیری از کشتن نوزادان دختر، کار اجباری کودکان، فروش کودکان و اعضای بدن آنها، روسپیگری کودکان، تهیه عکس‌های مستهجن از کودکان و نیز سایر اشکال سوءاستفاده جنسی از کودک تدابیر مؤثری اتخاذ گردد.

۴۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه تدابیر متخذه توسط سازمان ملل متحد و سازمان‌های تخصصی آن در جهت تضمین حمایت و ارتقاء مؤثر حقوق بشر دخترچه‌ها، حمایت به‌عمل می‌آورد. کنفرانس جهانی حقوق بشر از

کشورها می‌خواهد تا قوانین و مقررات و آداب و رسومی را که به تبعیض و لطمه به دخترچه‌ها منتهی می‌گردد، لغو و نسخ نمایند.

۵۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر از پیشنهاد انجام مطالعه‌ای درخصوص شیوه‌های بهبود حمایت از کودکان در زمان درگیری‌های مسلحانه تحت نظر دبیرکل قویاً حمایت می‌کند. برای پشتیبانی و کمک‌رسانی بهتر به کودکان در مناطق جنگی اجرای ملاکهای انسان‌دوستانه و اتخاذ تدابیر شایسته ضروری است. این تدابیر حمایت از کودکان در برابر کاربرد مطلق کلیه جنگ افزارها، به‌ویژه مین‌های ضد نفر را دربر می‌گیرد. ضرورت رسیدگی‌های بعدی و توانبخشی به کودکان آسیب‌دیده از جنگ باید فوراً مورد توجه قرار گیرد. کنفرانس از کمیته حقوق کودک می‌خواهد تا موضوع افزایش حداقل سن استخدام در نیروهای نظامی را مورد مطالعه قرار دهد.

۵۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که مسائل مربوط به حقوق بشر و وضع کودکان منظم‌اً توسط کلیه سازمانها و بازوهای ذریع سیستم سازمان ملل متحد و نیز از جانب نهادهای نظارتی سازمانهای تخصصی در چارچوب مسؤولیت‌های خود مورد بازبینی و نظارت واقع شوند.

۵۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر به نقش مهمی که سازمانهای غیردولتی در اجرای مؤثر کلیه اسناد حقوق بشر و به‌ویژه کنوانسیون حقوق کودک ایفا کرده‌اند، اذعان می‌نماید.

۵۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که به‌ویژه با عنایت به استقبال بی‌سابقه‌ای که در جهت تصویب کنوانسیون و تسلیم بعدی گزارشهای ملی به‌عمل آمده است، به کمیته حقوق کودک، با همکاری مرکز حقوق بشر، این توانایی داده شود تا سریعاً و به نحو مؤثر به مسؤولیت خود عمل نماید.

۵. آزادی از شکنجه

۵۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر از تصویب کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازاتهای بیرحمانه، غیرانسانی یا ترذیلی توسط بسیاری از کشورهای عضو استقبال نموده و دیگر کشورهای عضو را به تصویب سریع آن فرا می‌خواند.

۵۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که شکنجه یکی از کریه‌ترین جلوه‌های بی‌حرمتی به منزلت انسانی است که نابودی شأن و لطمه به توانایی شکنجه‌شدگان را برای ادامه زندگی و فعالیتهای خود در پی خواهد داشت.

۵۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر تصدیق می‌نماید که طبق قوانین حقوق بشر و حقوق بشردوستانه بین‌المللی، آزادی از شکنجه از جمله حقوقی است که باید تحت هرگونه شرایطی، از جمله در مواقع ناآرامی‌های داخلی و یا بین‌المللی و یا مناقشات مسلحانه محترم شناخته شود.

۵۷. لذا کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها می‌خواهد تا فوراً به توسل به شکنجه خاتمه داده و با اجرای کامل اعلامیه جهانی حقوق بشر و نیز کنوانسیونهای مربوطه و در صورت نیاز تقویت ساز و کارهای موجود، این مفسده را برای همیشه ریشه‌کن سازند. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها می‌خواهد تا با گزارشگر ویژه مسأله شکنجه در اجرای مسؤولیت وی همکاری نمایند.

۵۸. به‌منظور تضمین احترام جهانی و اجرای مؤثر اصول اخلاق پزشکی مربوط به نقش کارکنان بهداشتی، به‌ویژه پزشکان، لازم است که به حمایت از زندانیان و بازداشت‌شدگان در برابر شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازاتهای بی‌رحمانه، غیرانسانی یا ترذیلی مصوب مجمع عمومی ملل متحد، توجه خاص معطوف گردد.

۵۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت اقدامات بیشتر در چارچوب ملل متحد به‌منظور یاری‌رسانی به قربانیان شکنجه و تأمین جبرانهای مؤثرتر برای توانبخشی جسمانی، روانی و اجتماعی ایشان تأکید می‌ورزد. در

این میان باید به فراهم ساختن امکانات لازم برای نیل به این هدف، از جمله از طریق اعطای کمکهای اضافی به صندوق داوطلبانه ملل متحد برای قربانیان شکنجه اولویت خاص داده شود.

۶۰. کشورها باید قوانینی را که برای عاملان تجاوزات سنگین به حقوق بشر مثل شکنجه مصونیت قائل شده، ملغی ساخته و با تعقیب اینگونه جرایم زمینه مستحکمی برای حکومت قانون فراهم سازند.

۶۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که تلاشهای معطوف به ریشه‌کن کردن شکنجه باید در وهله نخست بر جنبه بازدارندگی آن متمرکز گردد. لذا تصویب فوری پروتکل اختیاری برای انضمام به کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازاتهای بیرحمانه، غیرانسانی یا تزدیلی را به‌منظور برقراری یک سیستم نظارتی بازدارنده برای انجام بازبدهای منظم از بازداشتگاهها درخواست می‌کند.

ناپدید شدنهای اجباری

۶۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر، با استقبال از تصویب اعلامیه حمایت از کلیه اشخاص در برابر ناپدیدشدن اجباری توسط مجمع عمومی، از کلیه کشورها می‌خواهد تا تدابیر مؤثر تقنینی، اداری، قضایی و غیره را به‌منظور جلوگیری، پایان بخشیدن و مجازات اعمال منتهی به ناپدیدشدن اجباری افراد اتخاذ کنند. کنفرانس جهانی حقوق بشر تصدیق می‌کند که کلیه کشورها تحت هرگونه شرایط مکلفند که هرگاه شواهد و قراین بر وقوع یک مورد ناپدید شدن اجباری در سرزمین متبوع آنها دلالت کند، به انجام تحقیقات مبادرت ورزیده و در صورت ثبوت ادعاها مرتکبان آن را تحت تعقیب قرار دهند.

۶. حقوق اشخاص معلول

۶۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی جنبه عام و مطلق داشته و لذا بدون هیچ‌گونه قید و شرطی اشخاص دارای معلولیت را دربر می‌گیرد. همه افراد برابر به دنیا می‌آیند و از حقوق مساوی حیات و رفاه، تحصیلات و کار، زندگی مستقل و مشارکت فعال در کلیه جنبه‌های زندگی اجتماعی برخوردارند. لذا هرگونه تبعیض مستقیم و یا دیگر رفتارهای تبعیض‌آمیز منفی درمورد شخص معلول نقض حقوق او، اعم از زن و مرد، به‌شمار می‌رود. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دولتها می‌خواهد که در صورت ضرورت برای تأمین دسترسی معلولان به حقوق یاد شده و نیز سایر حقوق، به تصویب و یا اصلاح قوانین موجود اهتمام ورزند.

۶۴. همه‌جا مکان افراد معلول است، و این افراد باید بتوانند از طریق حذف کلیه موانع تحمیلی، اعم از موانع فیزیکی، مالی، اجتماعی و یا روانی که مشارکت کامل آنها را در اجتماع منع و یا محدود می‌کند، از فرصتی برابر بهره‌مند شوند.

۶۵. با یادآوری برنامه عملی جهانی مربوط به معلولان مصوب اجلاس سی و هفتم مجمع عمومی، کنفرانس جهانی حقوق بشر از مجمع عمومی و شورای اقتصادی و اجتماعی می‌خواهد پیش‌نویس مقررات استاندارد ناظر به برابرسازی فرصتها برای معلولان را در نشستهای خود در سال ۱۹۹۳ به تصویب رسانند.

ج. همکاری، توسعه و تقویت حقوق بشر

۶۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که به اقدامات ملی و بین‌المللی در جهت تشویق و نهادینه ساختن مردم‌سالاری، توسعه و حقوق بشر اولویت داده شود.

۶۷. به تدابیر و اقدامات معطوف به تقویت و تحکیم نهادهای حقوق بشر، تعمیق جامعه مدنی کثرت‌گرا و حمایت از گروههای آسیب‌پذیر، باید اهمیت ویژه داده شود. در این چارچوب، ادامه همکاری در پاسخ به تقاضای دولتها برای انجام انتخابات آزاد و عادلانه، از جمله همکاری در جنبه‌های حقوق بشری انتخابات و اطلاع‌رسانی عمومی

درباره آن، از اهمیت خاص برخوردار است. کمک به تحکیم حکومت قانون، تقویت آزادی بیان و اجرای عدالت و تسهیل مشارکت واقعی و مؤثر مردم در روندهای تصمیم‌گیری نیز به همان اندازه اهمیت دارد.

۶۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر ضرورت اجرای خدمات مشاوره‌ای مؤثر و همکاریهای فنی توسط مرکز حقوق بشر تأکید می‌گذارد. مرکز باید حسب درخواست در برخی از مسائل خاص حقوق بشر از جمله برای تنظیم گزارشهای موضوع معاهدات حقوق بشر و نیز اجرای برنامه عملی جامع و منسجم برای تقویت و حمایت حقوق بشر، به کشورهای کمک نماید. تقویت نهادهای حقوق بشر و مردم‌سالاری، حمایت حقوقی از حقوق بشر، آموزش کارکنان و سایرین، برنامه‌های تحصیلی گسترده و اطلاعات عمومی با هدف تعمیق احترام به حقوق بشر باید همگی به‌عنوان بخشی از این برنامه‌ها ارائه گردد.

۶۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر قویاً توصیه می‌کند که به‌منظور کمک به کشورهای در امر ساخت و تحکیم ساز و کارهای کافی ملی اثرگذار بر رعایت کامل حقوق بشر و تأمین حکومت قانون، برنامه جامعی در داخل سیستم سازمان ملل متحد پی‌ریزی گردد. این برنامه با هماهنگی مرکز حقوق بشر باید بتواند به درخواست دولتهای ذی‌علاقه، کمکهای فنی و مالی مناسب را برای اصلاح تأسیسات کیفری و اصلاحی، تعلیم و آموزش حقوقدانان، قضات و نیروهای امنیتی فعال در حوزه حقوق بشر و محدوده‌های دیگر فعالیت‌های مربوط به حسن اجرای قانون در اختیار پروژه‌های ملی قرار دهد. برنامه مزبور باید در اجرای برنامه‌های عملی برای تقویت و حمایت از حقوق بشر به کشورهای مساعدت نماید.

۷۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دبیرکل سازمان ملل متحد درخواست می‌کند تا پیشنهادهاى دربرگیرنده جایگزین‌های تأسیس، ساخت، تغییرات عملیاتی و تأمین مالی برنامه پیشنهاد شده را به مجمع عمومی سازمان ملل متحد ارائه دهد.

۷۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که هر کشور مطلوبیت تنظیم یک برنامه عملی ملی را که طی آن اقدامات منتهی به تقویت و تحکیم حقوق بشر احصا شده است، مورد توجه قرار دهد.

۷۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر تأکید می‌نماید که حق عام و غیرقابل واگذاری به توسعه، به‌گونه مصرح در اعلامیه مربوط به حق توسعه، باید اجرا و محقق گردد. در این خصوص، کنفرانس جهانی حقوق بشر از تعیین یک گروه کار موضوعی توسط کمیسیون حقوق بشر در ارتباط با حق توسعه استقبال و تأکید می‌نماید که گروه کار با رایزنی و همکاری دیگر نهادها و کارگزاران سیستم سازمان ملل متحد، بی‌درنگ به‌منظور بررسی سریع مجمع عمومی سازمان ملل متحد، به تنظیم تدابیر جامع و مؤثری به‌منظور برداشتن موانع اجرا و تحقق اعلامیه حق توسعه و توصیه راهها و ابزارهای شایسته در جهت تحقق حق توسعه توسط کلیه کشورهای اهتمام ورزد.

۷۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که برای سازمانهای غیردولتی و مردمی فعال در توسعه و یا حقوق بشر امکان ایفای نقشی اساسی در سطوح ملی و بین‌المللی برای بحث، فعالیت و اجرای حق توسعه، با همکاری دولتها، در کلیه جنبه‌های ذی‌ربط همکاری توسعه فراهم شود.

۷۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه دولتها، سازمانها و نهادهای ذی‌صلاح درخواست می‌کند تا امکانات تخصیص‌یافته برای ساخت نظامات حقوقی توانا به حمایت از حقوق بشر و نیز بنیادهای ملی فعال در این زمینه را به نحو قابل ملاحظه‌ای افزایش دهند. نقش‌پردازان عرصه همکاری توسعه باید ارتباط متقابل بین توسعه، مردم‌سالاری و حقوق بشر را مطمح نظر داشته باشند. همکاری باید بر پایه گفتگو و شفافیت استوار باشد. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین کشورهای را به برپایی برنامه‌های جامع، از جمله بانکهای اطلاعاتی و تربیت کارکنان دارای تخصص در زمینه تقویت حکومت قانون و نهادهای مردم‌سالار فرا می‌خواند.

۷۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر کمیسیون حقوق بشر را، با همکاری کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به ادامه بررسی پروتکل‌های اختیاری منضم به میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تشویق می‌کند.

۷۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که به‌منظور تقویت و یا برپایی ترتیبات منطقه‌ای برای تعمیق و حمایت حقوق بشر تحت برنامه‌های خدمات مشاوره‌ای و کمک فنی مرکز حقوق بشر، امکانات بیشتری در اختیار قرار گیرد. کشورها ترغیب می‌گردند تا برای اهدافی چون تأسیس کارگاه‌های منطقه‌ای و زیرمنطقه‌ای، سمینارها و مبادله اطلاعات با هدف تحکیم ترتیبات منطقه‌ای برای تقویت و حمایت حقوق بشر مطابق با استانداردهای فراگیر حقوق بشر به شرح منعکس در اسناد حقوق بشر بین‌المللی استمداد کنند.

۷۷. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه اقدامات ملل متحد و سازمانهای تخصصی ذی‌ربط آن در جهت تضمین تقویت و حمایت مؤثر حقوق اتحادیه‌های تجاری، به شرح مصرح در میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و دیگر اسناد بین‌المللی ذی‌ربط پشتیبانی و کلیه کشورها را به رعایت کامل تعهدات بین‌المللی خود در این زمینه دعوت می‌کند.

د. آموزش حقوق بشر

۷۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر آموزش حقوق بشر، تعلیمات و اطلاعات عمومی را برای تقویت و تحقق روابط ثابت و هماهنگ بین جوامع و نیز تعمیق درک متقابل از شکلیابی و صلح ضروری می‌داند.

۷۹. کشورها باید برای ریشه‌کن کردن بیسوادی تلاش نموده و آموزش و پرورش را به‌سوی رشد کامل شخصیت انسانی و تحکیم احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی سوق دهند. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها و سازمانها می‌خواهد تا موضوعات حقوق بشر، حقوق بشردوستانه، مردم‌سالاری و حکومت قانون را به عنوان واحد درسی در برنامه‌های آموزشی کلیه مؤسسات علمی خود به‌صورت جلسات رسمی و غیررسمی بگنجانند.

۸۰. آموزش حقوق بشر باید مباحثی چون صلح، مردم‌سالاری، توسعه و عدالت اجتماعی را به شرح منعکس در اسناد بین‌المللی و منطقه‌ای حقوق بشر، به‌منظور نیل به درک و آگاهی مشترک و تعمیق التزام جهانی به حقوق بشر، دربرگیرد.

۸۱. باتوجه به برنامه عملی جهانی درباره آموزش حقوق بشر و مردم‌سالاری مصوب مارس ۱۹۹۳ توسط کنگره بین‌المللی آموزش حقوق بشر و مردم‌سالاری سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد و دیگر اسناد حقوق بشر، کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که کشورها برنامه‌ها و سیاستهای مشخصی را برای تضمین گسترش آموزش حقوق بشر و توزیع اطلاعات عمومی، با عنایت ویژه به نیازهای حقوق بشری زنان، پیش‌بینی و اتخاذ نمایند.

۸۲. دولتها با مساعدت سازمانهای بین‌الدولی، نهادهای ملی و سازمانهای غیردولتی باید به افزایش آگاهی‌ها در زمینه حقوق بشر و شکلیابی متقابل اهتمام جدی ورزند. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت تعمیق جنبش اطلاعات عمومی در مورد حقوق بشر که توسط ملل متحد انجام شده است، تأکید می‌گذارد. دولتها باید رأساً به آموزش حقوق بشر پرداخته و از انجام چنین آموزشهایی پشتیبانی و توزیع مؤثر اطلاعات عمومی در حیطه حقوق بشر را تصدی کنند. خدمات مشاوره‌ای و برنامه‌های کمکهای فنی سیستم سازمان ملل متحد باید بتوانند بی‌درنگ به درخواستهای کشورها برای فعالیتهای علمی و آموزشی در عرصه حقوق بشر و نیز تعلیمات ویژه درخصوص استانداردهای مشروحه در اسناد حقوق بشر بین‌المللی و حقوق بشردوستانه و کاربرد آنها به گروههای خاص مثل نیروهای نظامی، مجریان قانون، پلیس و دست‌اندرکاران حرفه پزشکی پاسخگو باشند.

به منظور تقویت، ترغیب و تمرکز بر این گونه فعالیتهای آموزشی اعلام دهه آموزش حقوق بشر ملل متحد باید مورد توجه قرار گیرد.

ه. روشهای اجرایی و نظارتی

۸۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دولتها می‌خواهد تا استانداردهای مشروحه در اسناد حقوق بشر بین‌المللی را در قوانین داخلی خود بگنجانند و تشکیلات، نهادها و مؤسسات ملی دست‌اندرکار در امر تعمیق و صیانت از حقوق بشر را تقویت کنند.

۸۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌نماید که فعالیتهای برنامه‌های سازمان ملل متحد برای پاسخگویی به استمداد کشورهای که خواستار راه‌اندازی و یا توسعه بنیادهای ملی خود برای تعمیق و صیانت از حقوق بشر می‌باشند، تشدید و تقویت گردد.

۸۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین تعمیق همکاری بین نهادهای ملی برای تحکیم و صیانت از حقوق بشر را، به‌ویژه از طریق تبادل اطلاعات و تجربیات و نیز همکاری با سازمانهای منطقه‌ای و ملل متحد ترغیب می‌نماید.

۸۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر در این ارتباط قویاً توصیه می‌کند که نمایندگان نهادهای ملی برای تحکیم و صیانت از حقوق بشر نشستهای ادواری خود را تحت نظارت مرکز حقوق بشر به منظور بررسی راهها و ابزارهای بهبود ساز و کارها و مبادله تجربیات برگزار نمایند.

۸۷. کنفرانس جهانی حقوق بشر به نهادهای عهدنامه حقوق بشر، جلسات مدیران نهادهای عهدنامه و نشستهای کشورهای عضو توصیه می‌کند که به اقدامات خود در جهت هماهنگی الزامات و رهنمودهای تهیه و تنظیم گزارشهای دولت تحت کنوانسیونهای حقوق بشر مربوطه تداوم بخشیده و این پیشنهاد را که تسلیم گزارش جامع درباره تعهدات عهدنامه‌ای هر کشور به کاراتر و مؤثرتر شدن این روشها خواهد انجامید، مورد مطالعه قرار دهند.

۸۸. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که کشورهای عضو اسناد حقوق بشر بین‌المللی، مجمع عمومی و شورای اقتصادی و اجتماعی باید مطالعه درباره نهادهای موجود عهدنامه حقوق بشر و ساز و کارها و روشهای مختلف مربوط به این موضوع را با هدف افزایش کارایی و اثر آنها از طریق هماهنگی بهتر نهادها، ساز و کارها و آیین‌های مختلف و با عنایت به ضرورت اجتناب از دوباره‌کاری و فعالیتهای موازی مورد توجه قرار دهند.

۸۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر تداوم فعالیت درباره بهبود کارایی، از جمله کارهای نظارتی نهادهای عهدنامه را با عنایت به پیشنهادها گوناگون مطروحه در این زمینه، به‌ویژه پیشنهادها انجام شده توسط خود نهادهای مزبور و جلسات مدیران نهادهای عهدنامه توصیه می‌کند. در این رابطه، رویکرد ملی جامع کمیته حقوق کودک نیز باید مورد تشویق قرار گیرد.

۹۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که کشورهای عضو عهدنامه‌های حقوق بشر، قبول کلیه آیین‌های ارتباطی اختیاری موجود را مورد توجه قرار دهند.

۹۱. کنفرانس جهانی حقوق بشر موضوع مصونیت عاملان نقض حقوق بشر را با نگرانی مورد بررسی قرار داده و از کوششهای کمیسیون حقوق بشر و کمیسیون فرعی جلوگیری از تبعیض و حمایت از اقلیتها برای مطالعه کلیه ابعاد مسأله پشتیبانی می‌کند.

۹۲. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که کمیسیون حقوق بشر امکان اجرای بهتر اسناد حقوق بشر موجود در سطوح بین‌المللی و منطقه‌ای را مورد توجه قرار داده و کمیسیون حقوق بین‌المللی را به ادامه فعالیت‌های خود در مورد دادگاه بین‌المللی کیفری ترغیب می‌نماید.

۹۳. کنفرانس جهانی حقوق بشر از کشورهای که هنوز به کنوانسیون ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ و پروتکل‌های مربوط به آن ملحق نشده‌اند، درخواست می‌کند که به این اسناد پیوسته و کلیه اقدامات داخلی ذی‌ربط، از جمله تدابیر تقنینی را برای اجرای کامل آنها معمول دارند.

۹۴. کنفرانس جهانی حقوق بشر تکمیل و تصویب سریع پیش‌نویس اعلامیه حق و تکلیف افراد، گروه‌ها و سازمان‌های جامعه را برای تقویت و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی دارای مقبولیت جهانی توصیه می‌کند.

۹۵. کنفرانس جهانی حقوق بشر بر اهمیت حفظ و تحکیم سیستم آیین‌های خاص، گزارشگران، نمایندگان، کارشناسان و گروه‌های کار کمیسیون حقوق بشر و کمیسیون فرعی جلوگیری از تبعیض و حمایت از اقلیتها، به‌منظور توانا ساختن آنها به ایفای وظایف خود در کلیه کشورهای جهان از طریق در اختیار قرار دادن امکانات لازم انسانی و مالی تأکید می‌گذارد. آیین‌ها و ساز و کارهای مزبور باید بتوانند فعالیت آنها را از طریق جلسات ادواری هماهنگ و هدفمند سازند. از کلیه کشورها درخواست می‌شود که با این آیین‌ها و ساز و کارها همکاری کامل کنند.

۹۶. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که سازمان ملل متحد، مطابق اهداف و اصول منشور ملل متحد نقش فعال‌تری را در تقویت و حمایت حقوق بشر و تضمین احترام کامل به حقوق بشردوستانه بین‌المللی در کلیه مناقشات مسلحانه، ایفا کند.

۹۷. کنفرانس جهانی حقوق بشر با تصدیق نقش مهم عناصر حقوق بشری در ترتیبات خاص مربوط به عملیات پاسداری از صلح سازمان ملل متحد، توصیه می‌کند که دبیرکل گزارشها، تجربیات و توانایی‌های مرکز حقوق بشر و ساز و کارهای حقوق بشر را با توجه به منشور ملل متحد مطمح‌نظر قرار دهد.

۹۸. به‌منظور تقویت برخورداری از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، ابزارهای دیگری از قبیل تعیین شاخص‌هایی برای ارزیابی پیشرفت در امر تحقق حقوق منعکس در میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باید مورد بررسی قرار گیرد. برای تضمین شناسایی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی بذل کوشش‌های هماهنگ ضروری است.

و. پیگیری کنفرانس جهانی حقوق بشر

۹۹. کنفرانس جهانی حقوق بشر توصیه می‌کند که مجمع عمومی، کمیسیون حقوق بشر و دیگر نهادها و مؤسسات مربوط به حقوق بشر در سیستم سازمان ملل متحد، راهها و وسایل اجرای کامل و بدون تأخیر توصیه‌های مندرج در اعلامیه حاضر، از جمله امکان اعلام دهه حقوق بشر ملل متحد را مورد توجه قرار دهند. کنفرانس جهانی حقوق بشر همچنین توصیه می‌کند که کمیسیون حقوق بشر هر ساله پیشرفت حاصله به‌سوی نیل به این هدف را مورد ارزیابی قرار دهد.

۱۰۰. کنفرانس جهانی حقوق بشر از دبیرکل سازمان ملل متحد درخواست می‌کند که به مناسبت پنجاهمین سالگرد اعلامیه جهانی حقوق بشر از کلیه کشورها، سازمانها و مؤسسات مربوط به حقوق بشر در سیستم سازمان ملل متحد دعوت کند تا در مورد پیشرفت حاصله در اجرای اعلامیه حاضر به او گزارش داده و از طریق کمیسیون حقوق بشر و شورای اقتصادی و اجتماعی، گزارشی در این مورد به اجلاس پنجاه و سوم مجمع عمومی تسلیم کنند. همچنین مؤسسات منطقه‌ای و حسب اقتضا نهادهای ملی حقوق بشر و نیز سازمانهای

غیردولتی می‌توانند دیدگاه‌های خود را در مورد پیشرفت حاصله در اجرای اعلامیه حاضر به دبیرکل تقدیم دارند. در این زمینه، باید ارزیابی پیشرفت به‌سوی هدف تصویب جهانی معاهدات و پروتکل‌های بین‌المللی حقوق بشری که در چارچوب سیستم سازمان ملل متحد به تصویب رسیده‌اند، از اولویت خاص برخوردار گردد.